

BLAHOPŘÁNÍ

od D. Al-Dabase, Doyena arabského diplomatického sboru v České republice 2

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Usnesení Valné hromady Společnosti česko-arabské ze dne 12. 2. 2009 3

Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské v roce 2008 4

Projekt roku 2009:

„Společně s arabskou menšinou Vás seznamujeme s arabským světem“. 8

STUDIE A DOKUMENTY

Tomáš Halík: Role náboženství ve společnosti 10

Mohamed Salaymeh:

Palestinský velvyslanec píše o návštěvě prezidenta Mahmouda Abbase v ČR . . 14

KULTURA

Rawa Al Jassani: Al-Džawáhírí v Praze, z Prahy a o Praze 16

BLAHOPŘEJEME

Blahopřejeme prof. Luboši Kropáčkovi 18

Blahopřejeme Miroslavu Zikmundovi 19

INFORMACE A ZAJÍMAVOSTI

Hana Suchardová: Nadace Anny Lindhové a její základní hodnoty a činnosti. 20

Rossano B. Maniscalchi: Adonis 22

Sabih Aladdin: Výhra, či prohra Iráčanů? 23

CO SI PŘEČÍST

Miloš Mendel, Bronislav Ostřanský, Tomáš Rataj: Islám v srdci Evropy 25

TEXTY V ARABŠTINĚ

Čtyři noví arabští velvyslanci v Praze 30

Bulletin Společnosti česko-arabské

č. 1 – duben 2009, 17. ročník. Uzávěrka tohoto čísla byla 2. 4. 2009

Bulletin je vydáván za přispění Odboru pro kulturu, komunikaci a prezentaci Ministerstva zahraničních věcí ČR a Nadace Anny Lindhové.

Redakční rada:

PhDr. Jaroslav Bureš, CSc., prof. PhDr. Eduard Gombár, CSc., Mgr. Miroslav Houska, Ing. Marie Hrušková, Ing. Rawah Jassani, PhDr. Marcela Pališková, Milena Zeithamlová

Návrh obálky: Yousef Hammam

Uspořádala: PhDr. Marcela Pališková

Výroba: Babylon Praha

Kontaktní adresa:

Kazašská 1426, Praha 10, 101 00, tel. 602 379 864

www.czech-arab.org, info@czech-arab.org

Příspěvky do Bulletinu můžete posílat mailem na adresu: bulletin@czech-arab.org

Vážený pane inženýre Josefe Regnere,
vážení přátelé v Česko-arabské společnosti !

Velice mě těší, že vydáváte pro tento rok první číslo Vašeho periodického bulletinu v krásném a novém hávu. Při této příležitosti Vám přeji mnoho úspěchu ve Vašich neutuchajících aktivitách směřujících k posílení česko-arabských vztahů. Rovněž využívám této příležitosti k vyjádření přání, aby tyto vztahy doznaly ještě většího rozvoje, mnohotvárnosti, výraznější podoby a širšího rozsahu. Toho budete moci dosáhnout, jestliže se budete opírat o bohaté zkušenosti, které jste nashromáždili během dlouhých let Vaší neúnavné práce. Přijměte ještě jednou má upřímná přání a velké ocenění a dík.

*Dhia Al-Dabbas
velvyslanec Republiky Irák
Doyen arabského diplomatického sboru*

Milí přátelé,

Společnost česko-arabská bude moci díky Nadaci Anny Lindhové pokračovat ve vydávání našeho Bulletinu. Tentokrát již jen pod hlavičkou Společnosti česko-arabské (bez účasti Společnosti přátel Afriky), v češtině a částečně v arabštině, a to dvakrát ročně.

Pokud nemáte o zasílání Bulletinu v této nové podobě zájem, sdělte nám to, prosím, na naši mailovou adresu, popř. poštou na naši novou adresu: Společnost česko-arabská, Kazašská 1426, Praha 10, 101 00.

Dále připomínáme těm, kteří dosud nezaplatili členský příspěvek na rok 2009, aby tak učinili co nejdříve (200 Kč dospělí, 100 Kč studenti a důchodci). Bankovní spojení:

0285196309/0800. Vzhledem k nepříznivé finanční situaci každou Vámi zaslanou částku uvítáme. Děkujeme.

Na žádost Společnosti přátel Afriky uvádíme pro Vaši informaci adresu nových webových stránek SPA:

www.hedvabnastezka.cz/spolecnost-pratel-afriky

*za Společnost česko-arabskou
Milena Zeithamlová*

Usnesení Valné hromady Společnosti česko-arabské ze dne 12. 2. 2009

Valná hromada SČA

A) -Schvaluje

1. Zprávu předsednictva o činnosti v roce 2008.
2. Zprávu o hospodaření a zprávu revizní komise.
3. Uvolnění ing. Marie Hruškové z funkce místopředsedkyně na její žádost a děkuje jí za dlouholetou činnost ve prospěch Společnosti.
4. Jmenování ing. Marie Hruškové čestnou předsedkyní SČA vzhledem k jejím zásluhám o založení Společnosti a její rozvoj v průběhu 18 let; zvláště oceňuje její práci v regionech a pobočkách.
5. Uvolnění dr. Sabiny Dvořákové z předsednictva SČA na její žádost.
6. Zprávu o zaměření činnosti na rok 2009.

B) Ukládá předsednictvu

1. Sledovat vývoj žádosti o prominutí odvodu s příslušenstvím u FÚ Praha 10 a podniknout veškeré nutné kroky pro vyřešení tohoto problému.
Termín: průběžně
2. Pokračovat v jednáních o vydávání Bulletinu ve smyslu Zprávy s cílem vydání prvního čísla nejpozději ve 2. čtvrtletí t. r.
Kontrolní termín: 10. 3. 2009
3. Projednat s předsedy jednotlivých Sdružení nejvhodnější formy jejich činnosti a koordinaci s předsednictvem.
Termín: 30. 4. 2009

4. Zajistit průběžné účtování jednotlivých projektů dle podmínek příslušných grantů
Termín: trvale
5. Vyhodnotit diskuzi a k podnětným návrhům přijmout odpovídající opatření.
Termín: 28. 2. 2009
6. Provéřit možnost stanovení trvalého sídla SČA v Domě národnostních menšin, v negativním případě pak stanovit jinou trvalou adresu.
Kontrolní termín: 10. 3. 2009
7. Vypracovat organizační řád Společnosti zahrnující stanovení pravomocí členů předsednictva při schvalování jednotlivých projektů, zpracování plánů na financování projektů, pravomoci pro schvalování a provádění plateb z běžného účtu a z provozní pokladny, stanovení limitu pokladny a pracovní postupy při uzavírání dohod o provedení práce, nájemních smluv a dalších dokumentů.
Termín: 28. 2. 2009

C) Ruší sídlo SČA na adrese Jerevanská 7, Praha 10 a schvaluje prozatímní sídlo u paní Mileny Zeithamlové na adrese Kazašská 1426, Praha 10, 100 00.

D) Děkuje MZV – Odboru pro kulturu, komunikaci a prezentaci a Odboru Blízkého východu a severní Afriky – a představitelům arabských zastupitelských úřadů v Praze za jejich podporu naší činnosti.

V Praze, dne 12. 2. 2009

Výtah ze zprávy o činnosti Společnosti česko-arabské v roce 2008

- V roce 2008 jsme naše akce zahájili společně s Kurdským občanským sdružením 21. 3. oslavou Svátku jara NEWROZ. Velmi úspěšný večer se uskutečnil v Kulturním domě v Ládví za velké účasti kurdské a arabské komunity a dalších členů Společnosti.
- Koncem dubna se konal „Syrský večer hudby a poezie“, který jsme uspořádali v Domě národnostních menšin za úzké spolupráce s Arabským kulturním forem. Večer byl věnován 10. výročí úmrtí syrského básníka Nizara Kabániho. V programu zazněly v arabštině a češtině jeho verše doplněné hudbou skupiny Zeriab.
- Začátkem roku byla vyhlášena dětská výtvarná soutěž „Arabský svět dětskýma očima“. Nejlepší práce byly vystaveny na dvou výstavách, v dubnu v Informačním centru OSN a závěrem roku v galerii Dahab.
- Ve dnech 19.–22. května se konal festival arabských filmů v promítací síni filmové fakulty AMU. Současná filmová tvorba seznamovala s životem v Egyptě, Libanonu, Syrii a Iráku.
- V Domě národnostních menšin jsme promítli americký film „Reel Bad Arabs“ za účasti jeho autora Dr. Jacka Shaheena. Po promítnutí následovala bohatá diskuze. Večer

Ing. Josef Regner

jsme pořádali ve spolupráci s Asociací pro mezinárodní styky.

- Největší a velmi úspěšnou akcí v roce 2008 byla mezinárodní konference „Cesta ke sblížení“, uspořádaná ve spolupráci s Výborem pro vzdělávání, vědu a kulturu, lidská práva a petice Senátu Parlamentu ČR. Tato konference – dialog křesťanství islámu a judaismu se konala 26. května v zasedacím sále Senátu. Témata přednášená prof. PhDr. Tomášem Halíkem z Univerzity Karlovy, Štěpánem Lichým z univerzity Pardubice, imámem Islámské nadace v Praze Emirem Omičem, předsedou Islámské nadace v Brně Ing. Hassanem Muneebem, rabínem Arikem Ashermanem předsedou izraelské skupiny Rabíni za

lidská práva a prof. PhDr. Lubošem Kropáčkem z Ústavu Blízkého východu a Afriky se setkala s velkým zájmem posluchačů.

- Vyškovské muzeum uspořádalo výstavu „Ona – arabská žena“, která představila oblékání a postavení arabské ženy ve společnosti. Stejně jako předtím v Brně měla výstava velký úspěch. Z Vyškova putovala na Slovensko a do Karlových Varů.
- U příležitosti 50. výročí vzniku republiky Irák jsme spolu s Iráckým forem uspořádali společenský a kulturní večer.
- První polovinu měsíce října jsme věnovali akci „Jemenský půlměsíc“ ve spolupráci se ZÚ Jemen.
 - V Domě národnostních menšin se konalo setkání s novináři a dobrovolníky, kteří v Jemenu pracovali a žili. Byla uvedena
- premiéra filmu Nadi Strakové a Pavla Vondry – Králové ze Sáby.
 - „Večer věnovaný kátu“ se uskutečnil v restauraci Karavanseraj.
 - Závěrem dnů Jemenu se konalo setkání s u nás žijícími Jemenci.
- Pod záštitou ministra zahraničních věcí Karla Schwarzenberga, iráckého velvyslance Dhia Al-Dhabbas a primátora hl. města Prahy Pavla Béma pořádala Společnost česko-arabská spolu s Jawahiri centrem a Iráckým forem Společenský večer u příležitosti 50 let česko-iráckých diplomatických vztahů.
- V listopadu pořádala Společnost česko-arabská a Libanonský klub v ČR pod záštitou náměstkyně primátora HMP Ing. M. Kousalíkové koncert libanonského klavíristy Alepha.

Předsednictvo Společnosti česko-arabské

- U příležitosti Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem se ve spolupráci se ZÚ Palestina a Palestinským klubem v ČR pořádal slavnostní večer. Program zahájili projevem ředitel Informačního centra OSN v Praze Michal Broža, velvyslanec Palestiny Dr. Mohamed Salaymeh a předseda SČA Ing. Josef Regner.
- Pobočka Ostrava pořádala show „Královna ze Sáby“ v kulturním domě ve Frýdku-Místku.
- Pobočka České Budějovice pořádala „Dny Arabské kultury“ v Českých Budějovicích a Českém Krumlově.
- Pobočka Brno pořádala během roku cyklus akcí „Seznamujeme Brno a jihomoravský kraj s arabskou kulturou“. Konala se např. beseda o Aloisu Musilovi ve Vyškově, seminář o arabské části severní Afriky, beseda „Cesta po Nilu, přednáška „Perspektiva budoucího vývoje arabských zemí, beseda “ Vztah ČR a občanů k arabským zemím“ a taneční vystoupení „Orientální noc“.
- Pokračovali jsme ve vydávání **Bulletinu**. V 1. a 2. čtvrtletí vyšla dvě samostatná čísla a ve 4. čtvrtletí pak jedno dvojčíslu.
- V tomto roce hodláme pokračovat ve vydávání Bulletinu bez SPA, která si chce vydávat vlastní periodikum. Jednáme s nakladatelstvím Babylon. Uvažujeme o rozšíření Bulletinu o část v arabštině. Tím chceme dosáhnout většího ohlasu Bulletinu.
- Na základě usnesení minulé členské schůze jsme přepracovali naše webové stránky a změnili systém jejich obsluhy.
- Na činnost v roce 2008 se nám podařilo získat **dotace a granty** od následujících úřadů a organizací:
 - Ministerstvo zahraničních věcí 230 000 Kč
 - Magistrát Hlavního města Prahy 60 000 Kč
 - Ministerstvo kultury 21 000 Kč
 - Nadace Anny Lindhové 60 000 Kč
- Koncem roku jsme zpracovali žádosti na poskytnutí dotací od MZV a MHMP. V lednu MZV zveřejnilo seznam dotací poskytnutých na rok 2009 z kterého vyplývá, že naše Společnost obdržela dotaci na tento rok ve výši 220 000 Kč.
- Během roku 2009 připravujeme změny v **práci předsednictva** i systému práce Společnosti. Jednotlivé projekty budou připravovat členové užšího předsednictva. Chceme pokračovat v již letos nastolené úspěšné spolupráci s jednotlivými arabskými kluby a sdruženími, organizovat s nimi společné akce. Tím dosáhneme vyšší kvality projektů, soustředění finančních prostředků, dosáhneme i vyšší návštěvnosti našich akcí.
- V neposlední míře tím výrazněji přispějeme k vzájemnému poznávání českého a arabského etnika a napomůžeme i lepšímu začleňování menšin do života v České republice.

Z NAŠÍ ČINNOSTI

- Před valnou hromadou nás požádala z důvodů zdravotních a věkových o **uvolnění z funkce** 1. místopředsedkyně zakladatelka naší Společnosti, její dlouholetá funkcionářka a hlavní hybná páka mnoho našich aktivit paní ing. Marie Hrušková. Děkuji jí jménem všech členů Společnosti a svým zvláště za její obrovskou práci a nadšení s kterým se po dobu téměř dvaceti let věnovala zajišťování činnosti Společnosti. Navrhuji pí. M. Hruškovou jmenovat čestnou předsedkyní Společnosti.
- Děkujeme všem našim aktivním členům za jejich činnost, zvláštní poděkování pak patří těm, kteří for-

mu dotací, grantů a darů umožnily naši činnost. V prvé řadě je to MZV a jeho odbor pro kulturu, komunikaci a prezentaci a odbor Blízkého Východu a severní Afriky. Dalšími významnými donátory jsou pražský magistrát, ministerstvo kultury a v uplynulém roce se nám poprvé podařilo získat i zahraniční grant od Nadace Anny Lindhové. Děkuji rovněž velvyslancům a vedoucím diplomatických misí arabských států v ČR, kteří významně podpořili řadu našich akcí.

V Praze dne 24. 1. 2009

Ing. Josef Regner

předseda Společnosti česko-arabské

Pohled z valné hromady Společnosti česko-arabské

„Společně s arabskou menšinou žijící v ČR Vás seznamujeme s arabským světem“

Plán jednotlivých akcí Společnosti česko-arabské v roce 2009 vychází ze spolupráce s jednotlivými sdruženími arabské menšiny v ČR, s informačním střediskem OSN v Praze, Ústavem mezinárodních vztahů a Festivalem spisovatelů Praha 2009.

Začátkem roku byla vyhlášena soutěž „Arabský svět dětskýma očima“ a po vyhodnocení nejlepších prací se koná výstava v galerii Informačního střediska OSN v Praze od 3. března 2009.

Druhou akcí tohoto roku je slavnostní kulturní večer při příležitosti Svátku jara NAEWRUZ. Koná se ve spolupráci s Kurdským občanským sdružením v ČR. Jde o nejvýznamnější svátek v roce kurdské menšiny žijící v ČR.

Koncem dubna je plánován kulturní večer věnovaný Nizaru Kabani, syrskému básníku s ukázkami tvorby v originále a českém překladu. Večer se koná ve spolupráci s Arabským kulturním forem u příležitosti výročí úmrtí básníka. Verše Nizara Kabani ve výborném překladu Jaromíra Hajského seznámí přítomné s tvorbou největšího syrského básníka současné doby.

V květnu se bude Společnost česko-arabská prezentovat spolu s Nadací Anny Lindt na výstavě Svět knihy.

7–11. června se koná v Laterně Magice Festival spisovatelů Praha 2009, který uvítá mimo jiné arabské básníky – Adonise a Mourid Barghouti. Libanonský a palestinský klub v ČR spolu se SČA zve na autorské čtení jejich tvorby.

Kulturní večer věnovaný palestinskému básníku Mohamedu Darwišovi s ukázkami jeho tvorby a poslechem tradiční arabské hudby se bude konat ve spolupráci s Arabským kulturním forem. Ukázky přednese-me v originále i v českém překladu našeho člena Buriana Kalaka. Večer se uskuteční u příležitosti prvního výročí smrti básníka.

Kulturní večer libanonského básníka Gibrana Khalila s ukázkami jeho tvorby se koná v září ve spolupráci s Libanonským klubem v ČR. Básně budou předneseny předními českými umělci – Jitkou Molavcovou a Alfredem Strejčkem. Program doplní ukázky arabské hudby.

Kulturní večer u příležitosti výročí vzniku republiky Irák se bude konat v červenci ve spolupráci s Iráckým forem.

Z akce Kurdské svátky jara

Festival arabských filmů konáme ve spolupráci s Ústavem mezinárodních vztahů. Cílem je seznámit českou a arabskou veřejnost se současnou arabskou kinematografií. Promítání bude doplněno přednáškami.

V listopadu se bude konat tradiční kulturní večer věnovaný irácké kultuře za spolupráce s Jawahiri centrem a Iráckým forem.

Výstava fotografií „Pomoc ČR při obnově iráckých kulturních památek“ bude vystavovat fotografie z pracovišť obnovovaných iráckých kulturních památek v Erbilu v kurdské části Iráku.

Závěrem roku 2009 se bude konat tradičně slavnostní shromáždění u příležitosti Mezinárodního dne

solidarity s palestinským lidem. Ve spolupráci s Palestinským klubem v ČR a střediskem OSN v Praze bude jednou z největších akcí v roce 2009, na které se podílí všechna arabská sdružení v ČR.

Vzhledem k tomu, že Liga arabských států vyhlásila Jeruzalém městem arabské kultury v roce 2009 rádi bychom k tomuto tématu uskutečnili akci ve spolupráci se zastupitelskými úřady, především palestinským ZÚ a sdruženími arabské menšiny.

Toto je krátce shrnutý plán akcí na rok 2009, jehož uskutečnění je závislé na poskytnutí grantu ministerstvem zahraničních věcí a magistrátu hl. m. Prahy.

Milena Zeithamlová

Role náboženství ve společnosti

Hovořit o náboženství v dějinách předpokládá určité pochopení a konsensus v tom, co pokládáme za náboženství. Takový konsensus však neexistuje a patrně nikdy existovat nebude.

Představa, že existuje náboženství jako určitý druh (*genus*) a ten se člení na jednotlivé specifické „čeledi“ (*species*), specifické substruktury, jako je křesťanství, židovství, islám, buddhismus etc., to je představa poměrně moderní. Vymysleli si ji cambridgeští filozofové v 17. století, v době osvícenství, podle vzoru osvícenského členění přírodních druhů; byl to ovšem spíš politický nástroj ke smíření denominací po náboženských válkách než opravdu vědecký koncept. Vznikal v době, kdy Evropané více poznávali mimoevropské civilizace a trochu naivně předpokládali, že všude musí být „něco jako křesťanství“. A tak to, s čím se tam setkávali, viděli skrze perspektivu křesťanství své doby. Tak vznikl např. koncept hinduismu. Naše představa, že existuje nějaké náboženství jménem hinduismus, které má svoji věrouku, své rituály, své kněžstvo, je pouze západní koncept. „Hinduismus“, to bylo původně perské, později anglické označení pro Indý, kteří nebyli muslimové – to velké množ-

ství filozofií, spiritualit, rituů a zvyků dostalo prostě jedno jméno.

Spisovatel Umberto Ecco často cituje komický příklad. Vypráví, jak přijel do jedné africké vesnice a ptal se malého chlapce: Ty jsi muslim? A on mu odpověděl: Ne, já jsem animista. Umberto Ecco tvrdí: Žádný animista o sobě neřekne, že je animista, pokud nemá École Normale Supérieure v Paříži. A vzniklo to celé tak, že tam v Africe pobýval jeden francouzský badatel – a když domorodci poznali, co by asi rád slyšel, tak mu napovídali spoustu věcí, také mnoho nesmyslů. On odjel do Paříže, učinil z toho úžasný vědecký koncept jménem animismus, vyučil v tom své africké žáky – a výsledkem je, že malý chlapec pak říká: je suis animiste, žertuje Ecco. A někdy bych k tomu dodal: podobně je tomu v mnoha studiích o náboženství skoro se vším...

Sám pojem *náboženství* je ryze západní a nemá přesný ekvivalent v mimozápadním světě a mimoevropských jazycích. Pojem je odvozen z latinského názvu *religio*, který vznikl v římském pohanském prostředí. Ani křesťanství se neoznačovalo a nechápalo – aspoň po prvních 1 500 let – jako náboženství, jako *religio*. Pojem *religio* samozřejmě existoval, ale znamenal něco

jiného. Znamenal jednu ze ctností v rámci ctnosti jménem *iustitia*, spravedlnost – totiž dát Bohu to, co mu spravedlivě náleží. To bylo religio, případně náboženské řády se označovaly jako religio a řeholníci jako religiones. Centrální pojem pro označení křesťanství byl víra (*fides*), užívaly se pojmy jako *mysteria fidei*, *articula fidei* atd.

Religio je tedy pojem původně „pohanský“, římský a v antickém Římě znamenal spíše *soustavu určitých symbolů a rituů, které vyjadřovaly identitu římského státu*. Křesťanství se chápalo zpočátku spíše jako *cesta*, cesta následování Krista. Když se křesťané objevili v tom řecko-římském světě a byli dotázáni, co to přinášejí, zda je to náboženství (religio), zda je to filozofie nebo je to gnose, odpovídali: je to *něco jako* náboženství, je to *něco jako* filozofie, ale tyto pojmy používali jenom *per analogiam*.

Proto Židé a křesťané byli v rámci římského religio chápáni jako ateisté, a protože to religio bylo především záležitostí státní a státní loajality, tak byli trestáni jako protistátní zločinci. Profesor Špidlík, český kardinál v Římě, říká: My křesťané si s ateisty rozumíme, protože my jsme čtyři století byli ateisté. To znamená: my jsme čtyři století byli považováni za ateisty v rámci římského chápání bohů a náboženství. A jeden součas-

ný cambridgeský teolog, můj přítel a učitel Nicolas Lash napsal, že „křesťané, židé, muslimové a ateisté mají jednu věc společnou, že *nevěří v bohy*“ – protože Bůh, ve kterého my křesťané věříme, není součástí nějaké entity bohů.

Křesťanství bylo nejdříve „cestou“ v rámci judaismu, záhy však díky apoštolu Pavlovi se stalo univerzální nabídkou pro všechny. Pavel přišel s jedním velkým revolučním poselstvím – nyní už nezáleží na tom, jestli je člověk Žid nebo pohan, muž nebo žena, otrok nebo člověk svobodný, nyní jsme *nové stvoření* v Kristu. Pavel přinesl jistou „delegalizaci náboženství“. Židovství a také islám můžeme v jistém smyslu chápat především jako právní systémy. Samozřejmě i v židovství i v islámu existuje filozofická reflexe židovství a islámu, existují mystické proudy, ale to primární je určitý systém práva, regule chování člověka vůči Bohu, vůči druhým lidem, vůči společnosti. Pavel do určité míry *delegalizoval křesťanství*: nekladl hlavní důraz na Zákon, postavil do centra Boží milost (lásku – charit, *gratias*), na kterou člověk má odpovědět vírou, nadějí a láskou.

Ovšem když se za císaře Konstantina a zejména Justiniana křesťanství stalo legálním a pak oficiálním vyznáním římské říše, pak na sebe postupně vzalo tu podobu *religio* –

chcete-li *politického náboženství*. Podobně jako v rámci islámu se systém náboženského zákona hluboce propojil s politickou formou.

Ovšem zdá se mi, že v rámci římského křesťanství existovala určitá opozice lidí, kteří se nedovedli smířit s tím, jak se křesťanství přizpůsobuje politické formě římské říše. Byli to ti, kteří odcházeli do Egypta, do Sýrie – do pouští a tam zakládali kláštery. To klášterní, mnišské křesťanství mi připadá jako jakási *kritická alternativa vůči křesťanství usedlému v politických strukturách*. Katolické církvi se podařilo tuto alternativu integrovat, takže kláštery se staly ohnisky spirituality, vzdělanosti atd. Staly se také ohnisky reformem – a to nejen striktně duchovních.

Právě z klášterního křesťanství na prahu 2. tisíciletí křesťanství vzešla významná reforma církve i společnosti, totiž reforma z francouzského benediktinského kláštera v Cluni, z nějž vzešli tři papežové. V té době dochází k něčemu, co někteří historici nazývají *první evropská revoluce*, nebo také „papežská revoluce“. Tito mniši, vzdělaní a energičtí, vytvářejí jakousi revoluci uvnitř církve. A papežové, kteří vzešli z jejich středu, odmítají hrát roli jenom jakéhosi kaplana císaře. Vytvářejí druhý protipól vůči té politické státní moci a tento konflikt papežství a císařství dává evropskému Západu jeho zá-

kladní charakter – civilizace, která není monolitická, civilizace, která má *dvě centra autority* – duchovní a světské. A tyto dvě mocnosti si poprvé v dějinách na jednom teritoriu rozdělí svoje kompetence. Toto vytvořilo specifický charakter Západu coby pluralitní společnosti. A vytvořil se tím také paradoxně určitý prostor *sekularity*. A pak se sekulární stát a laická společnost postupně na prahu moderny stále více emancipuje, dostává velký intelektuální nástroj v přírodní vědě. A na prahu moderny se stává něco, co se vlastně nikdy nestalo třeba v oblasti islámské, že (křesťanská) teologie přestává být tím *společným jazykem západní kultury* – dalo by se říci, že křesťanství přestává být „religio“, náboženství v politickém slova smyslu.

Francouzský historik a sociolog Marcel Gauchet tvrdí, že křesťanství je „náboženství, které vyvádí z náboženství“, z náboženství ve smyslu politickém; že se na prahu moderny stává už ne infrastrukturou společnosti, nýbrž její superstrukturou, že se stěhuje z politiky do kultury. Křesťanství je tak v západní společnosti vnímáno jako *světový názor* (world view, Weltanschauung) mezi ostatními světovými názory.

Ovšem tím se ještě více rozvíjejí filozoficko-psychologické aspekty víry. Náboženství je nyní především formou *hledání smyslu, interpre-*

tace lidského života. Hraje velkou roli zejména v tzv. interpretaci nebo *zvládnání kontingence*, nahodilosti. Lidský život je ohrožován spoustou nahodilostí. Nikdo z nás neví s úplnou jistotou, jestli zítra v tuto hodinu budeme živi. Do našeho života mohou každý den vstoupit události, které zatřesou naší identitou – úmrtí někoho blízkého, naše vlastní nemoc nebo nějaké společenské záležitosti, války, ekonomické krize, mohou to být samozřejmě i pozitivní jevy. Říká se, že člověk je nejvíce zasažen buď nezaslouženým neštěstím vlastním, nebo nezaslouženým štěstím druhého.

Často v této situaci, kdy je v důsledku kontingence, nahodilosti, otře-

sená identita člověka, náboženství poskytuje určitou interpretaci těchto jevů, které jsou těžko pochopitelné a nemůžeme je lehko „odvysvětlit“. Náboženství určité tragické události interpretuje např. jako životní zkoušku nebo jako boží trest atd. Pokud takové vysvětlení, taková interpretace těchto jevů je na úrovni, která je kompatibilní s ostatními způsoby interpretace světa a života v určité době, pak je náboženství životné. Pokud se mu nepodaří nabídnout takovou interpretaci, pak ztrácí na významu.

(Výňatek z proslovu při semináři v Senátu ČR v květnu 2008)

Tomáš Halík

(Dokončení v příštím čísle)

**Více informací
o Společnosti
česko-arabské
najdete na:**

www.czech-arab.org

Palestinský velvyslanec píše o návštěvě prezidenta Mahmouda Abbase v ČR

Vztahy mezi arabskými zeměmi a Českou republikou jsou dobré, tradiční a dlouhodobé. Palestinský lid a Palestinská národní správa věnují výjimečnou pozornost rozvoji palestinsko-českých vztahů. Bývalé Československo a současná ČR vždy podporovaly palestinský lid v jeho boji za svobodu a nezávislost.

Československo poskytovalo palestinskému lidu pomoc, zejména v oblasti poskytování zdravotnické, humanitární pomoci a v přípravě vysokoškolských odborníků, kteří v současné době zastupují významná místa v Palestinské národní správě. Dokonce i současný palestinský ministr plánování je bývalým absolventem české vysoké školy. V současné době Česká republika realizuje projekty elektrifikace v okrese Tubas na západním břehu Jordánu. Dále jsou připravovány další projekty na využití sluneční energie.

Prezident Mahmoud Abbas se velice těšil na návštěvu ČR. Jeho návštěva Prahy v letošním roce nabyla velkého významu především proto, že se uskutečnila v době českého předsednictví Evropské unie. Jeho návštěva dala po delší době impulz

k oživení palestinsko-českých vztahů a jejich dalšího rozvoje. Prezident Abbas vyjádřil naději, aby ČR jako samostatná země a jako předseda EU hrála efektivní roli v mírovém procesu na Blízkém východě. A to vzhledem k tomu, že ČR má dobré vztahy s oběma stranami a má i dobrou pověst a respekt v našem regionu.

Návštěva prezidenta Abbase dne 22. 2. 2009 byla úspěšná. Vedle rozhovorů s českým prezidentem Václavem Klausem uskutečnil další úspěšná jednání s ministrem zahraničí panem Karlem Schwarzenbergem, předsedou PSP panem Milošlavem Vlčkem a předsedou Senátu panem Přemyslem Sobotkou. Také uskutečnil protokolární návštěvu

pražského primátora pana Pavla Béma na Staré radnici.

Prezident Abbás informoval české představitele o situaci na okupovaných palestinských územích a o praktikách izraelské okupační armády. Upozornil na pokračování konfiskace palestinských území, budování židovských osad a rasistické zdi. V rozporu s rezolucemi konference v Annapolis Izrael zvýšil počet vojenských stanovišť (více než 650), neustále pokračuje v politice kolektivních trestů, zabíjení a zatýkání Palestinců (11 tisíc vězňů, včetně žen a dětí). Stále pokračuje demolicí palestinských domů, zejména ve východním Jeruzalémě.

Prezident Mahmoud Abbas informoval české představitele o rozsáhlém ničení v důsledku izraelské agrese proti pásmu Gazy, při níž padlo více než 1 400 Palestinců a více než 6 000 jich bylo zraněno. Současně 15 % objektů, včetně obydlí, škol a infrastruktury v Gaze, bylo zničeno. Nezůstaly ušetřeny ani školy, sídlo OSN, nemocnice, ani záchranné jednotky. Mezinárodní organizace pro lidská práva žádají vyšetření a potrestání válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, které při této agresi izraelská armáda spáchala.

Vyzval Českou republiku k účasti na konferenci na obnovení Gazy,

kteřá se konala v egyptském Šarm El Šejku. Zmínil se o nedávných parlamentních volbách v Izraeli a o nástupu extrémistické pravice k moci. Rovněž zdůraznil, že mírové rozhovory s novou izraelskou vládou musí pokračovat od bodů, které již byly dosaženy, ale ne znovu od začátku. A že míru v oblasti lze dosáhnout jedině cestou jednání, protože tento konflikt nemá vojenské řešení. Připomněl, že rezoluce mezinárodní legitimacy stanoví založení dvou států – Palestiny a Izraele – které budou žít vedle sebe v míru.

Prezident Abbas vyzval Evropskou unii, aby se zasadila o uplatnění rezolucí OSN, plánu tzv. cestovní mapy, dohod z konference v Annapolis a arabské mírové iniciativy, schválené v Bejrútu na arabském summitu v roce 2002.

V této iniciativě arabské státy nabídly Izraeli mír a normalizaci vztahů výměnou za jeho stažení z palestinských a dalších arabských území okupovaných v roce 1967, souhlas se vznikem nezávislého palestinského státu s hlavním městem východním Jeruzalémem a vyřešení problému palestinských uprchlíků v souladu s rezolucí OSN č. 194 z roku 1948.

*Mohamed Salaymeh
velvyslanec Státu Palestina
v České republice*

Al-Džawáhirí v Praze, z Prahy a o Praze

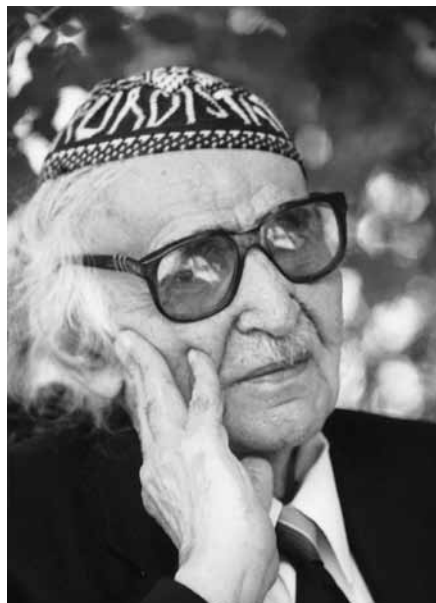
Stejně jako politici a diplomaté zaznamenávají události svým způsobem a podle svých zvyklostí, tak rovněž básníci jsou těmito událostmi oslovováni, zejména citově. Ve své tvorbě a ve svých básních je zaznamenávají a vstřebávají do sebe jejich příjemné i hořké stránky. Tak to bylo i v případě velkého básníka Al-Džawáhirího, jenž celých 30 let žil v Praze. S odstupem času roste a zvětšuje se krása a velikost jeho tvorby, která se stala součástí kulturního dědictví lidstva.

Vyslovme stručně jeho přínos pro Českou republiku

Básník oslavoval Prahu, město, v němž strávil drahnou část svého života, které mu učarovalo svou atmosférou a krásnými dívkami, což dokumentují slova básně „Povyšují krásu nad vášeň, neboť vůči ní je vášeň chvastounstvím...“ Básnil o Praze v 15 gasídách plných lásky a oddanosti.

Jeho irácký rozměr

Nádží Al-Džawáhirí od břehů „Vitavy“ – „Tigridu, řeky dobra“. V roce 1962 zdokumentoval básnický krvavé události února 1963. Tehdy byl básník předsedou Výboru obrany iráckého lidu se sídlem v Praze. A z tohoto města, města starobylé kultury a historie, oslavoval všech-

ny mírové cesty a orientace směřující k pokroku a rozkvětu jeho země. Byl odpůrcem válek a útlaku po celá dlouhá léta.

Jeho arabský rozměr

Al-Džawáhirí v Praze pozorně sledoval události odehrávající se v arabském světě. S arabským lidem sdílel jeho šťastné dny i ty méně šťastné. Odsud odcestoval do Káhiry, aby se účastnil vzpomínkových dnů prvního výročí úmrtí egyptského vůdce v roce 1971, což vyjádřil slovy básně „...odešel s větrem, jak kobylka bez otěží.“ V roce 1982 odjel do Jemenu a poté, až do roku 1991, pobýval

v Maroku, Tunisu, Libanonu, Libyi, Alžírsku a v zemích zálivu na pozvání jejich hlav států. Účastnil se festivalů a významných kulturních konferencí. Ve zmíněných zemích pobýval až do roku 1997, kdy v syrském Damašku odešel navždy.

Jeho světový rozměr

Al-Džawáhirí vystupoval na festivalech a jeho hlas burácel na mezinárodních setkáních míru a přátelství konaných ve světových metropolích, kam přijížděl z Prahy po dobu čtvrt století a na nichž zpíval pro lidi celého světa. Miloval všechny lidi, ty černé jak uhlí i ty bílé jak diamant – jak znějí slova jeho básně.

* * *

Náš čas, který nám byl vyhrazen, pomalu končí. Stihli jsme jen poukázat na některé důležité momenty jeho života a připomenout si pár jedinečných okamžiků z tvorby tohoto velkého básníka, včetně milníků jeho ambiciózní životní pouti. Čas je svědkem toho, co v Praze napsal, aby zůstal prvním symbolem, symbolem přinejmenším kulturním v dějinách vzájemné spolupráce a sblížení civilizací a kultur.

Básník Al-Džawáhirí byl předchůdcem tohoto období po téměř celé jedno století.

Rawa Al Jassani
předseda Jawahiri Centrum pro
kulturní výměnu
www.jawahiri.com

Fotografie ze slavnostního zahájení činnosti Centra Al-Jawahiri (2002)

Blahopřejeme prof. Luboši Kropáčkovi

Významný český islamolog, afrikanista a arabista prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc. nedávno oslavil sedmdesátiny. Při této příležitosti si mu dovolujeme popřát k jeho kulatým narozeninám mnoho štěstí, zdraví a síly v osobním i profesním životě.

Prof. Luboš Kropáček se narodil 23. února 1939 v Praze. V letech 1959–1964 studoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy arabistiku u prof. Karla Petráčka a do roku 1970 postgraduálně afrikanistiku pod vedením Dr. Ivana Hrbka. V roce 1967 po-

býval jako stipendista v Egyptě a v roce 1968 se zúčastnil devítiměsíční expedice třinácti africkými zeměmi do gabonského Lambaréné. V témže roce získal titul PhDr. V letech 1970–1974 pracoval jako odborný asistent na katedře věd o zemích Asie a Afriky na Filozofické fakultě UK v Praze, v letech 1974–1989 se po nuceném odchodu z fakulty živil tlumočením a překlady zejména z arabštiny. V roce 1990 se vrátil na Filozofickou fakultu, kde obhájil kandidátskou disertační práci *Dárfúrský sultanát*, napsanou v roce

1969, v roce 1992 se habilitoval jako docent a v roce 2001 byl jmenován profesorem dějin a kultur zemí Asie a Afriky. V letech 1990–2004 byl zástupcem ředitele ústavu a nadále působí jako vedoucí oboru afrikanistika. V roce 2004 byla jeho práce oceněna francouzským státním vyznamenáním Zlatá palma a v roce 2005 mu Rada arabských velvyslanců v Praze udělila ocenění za vědeckou práci.

Prof. Kropáček se zabývá zvláště náboženskou, filozofickou a kulturní problematikou klasického i moderního islámu, islámem v Africe a dějinami a kulturou Afriky. Podílí se na evropských křesťanských ekumenických snahách o dialog mezi náboženstvími a kulturami. Jeho publikační činnost

je neobyčejně rozsáhlá, obsahuje celou škálu od vědeckých monografií přes vědecké články a studie až k populárním článkům. Jmenujme zejména monografie *Moderní islám I-II* (1972), *Duchovní cesty islámu* (1992), *Islámský fundamentalismus* (1996), *Blízký východ na přelomu tisíciletí* (1999), *Islám a Západ* (2002) a *Súfismus* (2008). Prof. Kropáček je rovněž autorem dvou slovníků (*Arabsko-český a česko-arabský slovník*, 1972 a *Svahilsko-český a česko-svahilský slovník*, 1980). Islámské a africké problematice věnuje též rozsáhlou činnost v televizi, rozhlase, tisku a při veřejných přednáškách.

*Předsednictvo
Společnosti česko-arabské*

Blahopřejeme Miroslavu Zikmundovi

Letos v únoru Miroslav Zikmund (*1919) znovu dokázal, jak relativní je pojem času, pokud má člověk dostatek píce, vitality a dobré vůle. Když jsme mu před deseti lety přáli k jeho osmdesátinám, konstatovali jsme, že je lepší uvést jej jako mladíka plného plánu, než dlouze hovořit o cestovateli mnoha odborností.

Velice rádi touto cestou panu Miroslavu Zikmundovi k únorovému jubileu přejeme pevné zdraví a mno-

ho dalších zrealizovaných projektů. Děkujeme, že spolu s Jiřím Hanzelkou přivedli svým příkladem mnoho mladých lidí k zájmu o daleké země, že v nich vyvolali touhu poznávat, jakou jsou nám lidé i v těch nejvzdálenějších zemích skutečně blízcí. Ukázali nám, jak relativní je zeměpisná vzdálenost lidí dobré vůle. Děkujeme a gratulujeme.

*Předsednictvo
Společnosti česko-arabské*

Nadace Anny Lindhové a její základní hodnoty a činnost

V roce 2004 byla založena Anna Lindh Foundation (ALF) jako první nadace financována společně všemi 37 zeměmi tzv. euro-středomořského partnerství. EUROMED dříve známý jako „barcelonský proces“, který v současné době sdružuje 27 zemí Evropské unie a 16 partnerských zemí ze Středomoří a Blízkého východu. Na podzim roku 2008 Unie pro Středomoří, která byla založena za francouzského předsednictví v červenci 2008 jako součást barcelonského procesu.

Spolupráce se Středomořím a zeměmi Blízkého východu je jedním z tradičních směrů zahraniční politiky států EU. Nadace Anny Lindhové podporuje dialog a porozumění mezi kulturami těchto regionů. Mezikulturální diskuze, spolupráce a vztahy jsou důležitým základem pro budování mezistátních vztahů na vládní úrovni. Prostřednictvím občanských společností se ALF snaží zprostředkovat kontakt mezi jednotlivci rozdílných společností a kultur. Naše nadace má charakter „sítě sítí“, což znamená, že sdružuje organizaci v rámci jednotlivých národních sítí, které jsou následně koordinovány na mezinárodní úrovni prostřednictvím centra v egyptské Alexandrii. Nadace sdružuje především nevládní organizace činné v rámci třetího kulturního koše barcelonského procesu. Hlavními obory sdružených organizací jsou: vzdělávání, kultura, věda, komunikace a přístup

k mládeži. Nadace Anny Lindhové se především v posledních letech orientuje také na vytváření podmínek a podporu vědy a výzkumu v rámci jednotlivých témat, jako jsou například lidská práva, vzdělávání, školení pedagogického personálu, demokratické občanství, trvale udržitelný rozvoj, ekologie a ochrana životního prostředí.

Díky zkušenostem jednotlivých národních sítí máme možnost spojovat jednotlivce z různých zemí EU či partnerských oblastí. Zprostředkováním setkání či kontaktu mezi jednotlivými regiony přispíváme k povědomí o odlišných regionech, jejich obyvatelích, dějinách a civilizacích. Prostřednictvím společných přeshraničních aktivit spojujeme odlišné kultury a životní přístupy. Pro udržení a prohloubení vzájemných vztahů jsou velice důležité i aktivity mimo oficiální diplomatické linie. Pomocí projektů v jednotlivých zemích rozšiřujeme povědomí o EUROMED a tím i hodnotách, které barcelonský proces zahrnuje.

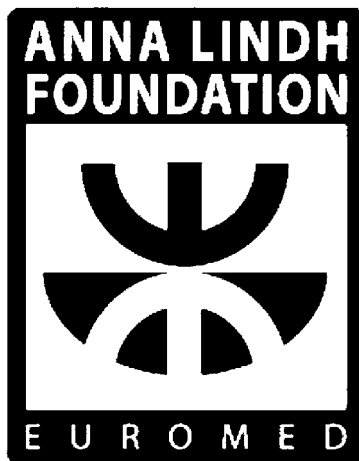
Nadace se zaměřuje nejen na tradiční barcelonské cíle, ale každoročním vymezením klíčového tématu udržuje aktuálnost svých projektů. V letošním roce mělo hlavním tématem být životní prostředí a jeho ochrana, nicméně díky aktuálním událostem v pásmu Gazy bylo letošní téma změněno na – Mezikulturální dialog pro mír a soužití. Ačkoliv ekologie a ochraně život-

ního prostředí přikládá nadace veliký význam, aktuální témata dostávají v umístování grantů přednost. V loňském roce prošla nadace významnými strukturálními změnami. Byl zvolen nový prezident nadace André Azoulay a výkonný ředitel Andreu Claret. Nově byl sestaven také Poradní sbor, kde máme svého zástupce prof. Eduarda Gombára.

Pro rok 2009 byla nastavena nová grantová politika. Velmi pozitivní změnou je zjednodušené podávání žádostí o grant, které budou zasílány pouze prostřednictvím online formuláře. První „Call for proposals“ se objevil na našich stránkách již v březnu tohoto roku. Granty se dělí na dvě skupiny – krátkodobé (délka trvání 1 rok) a dlouhodobé (délka trvání 3 roky) projekty. Z hlediska finančních možností našich členů pro ně budou zajímavější krátkodobé projekty, kde až 75 % financí poskytuje ALF ze svého grantu. Hlavními skupinami zájmu jsou mladí (definováno ve věku od 16 do 40 let), ženy a migranti.

Česká síť má v současné době 27 členů, přičemž v letošním roce očekáváme přijetí jednoho nového člena právě z oblasti ochrany přírody. Na základě celonetworkové schůzky, která se konala na konci minulého roku, jsme ustanovili Akční a rozvojový plán české sítě pro rok 2009. Hlavními body jsou:

- Zvýšení obecného povědomí o naší nadaci. Propagaci a prezentaci považujeme za klíčovou nejen z hlediska přístupu státního aparátu

k NGO, ale také v boji o dodatečné finanční zdroje. Prezentujeme se na internetových stránkách, rozmisťujeme naše letáky a publikace do veřejných knihoven a nadaci také prezentujeme osobně na důležitých akcích našich členů a dalších organizacích, které se zabývají naším regionem.

- V tomto bodě považujeme za veliký úspěch také tento Bulletin, který právě držíte v rukou. Ve spolupráci s dvěma našimi členy se nám podařilo zajistit pokračování tradičního informačního zdroje pro zájemce o dění ve středomořském regionu a arabských zemích. Bohužel musíme říci, že spolupráce s veřejnými médii v České republice je složitá a doposud se nám nepodařilo novináře přesvědčit, aby se tématy EUROMEDU více zabývali.

Hlavními akcemi letošního roku jsou především celonetworkové prezentace na dvou veletrzích – Veletrh

neziskových organizací a také Svět knihy. Dále máme naplánované akce společně s našimi členy, především Společností česko-arabskou, se kterou budeme pořádat například filmové večery či sérii přednášek a výstav. O všech našich aktivitách budete sa-

mozřejmě informováni na našich internetových stránkách, pozvánkami či prostřednictvím tohoto informačního Bulletinu.

Hana Suchardová
PR manager/Assistant HoN
www.euromedalex.org, www.iir.cz

Adonis

Nejvýznamnější současný arabsky píšící básník Adonis, vlastním jménem Ali Ahmed Saïd Esber, se narodil roku 1930 v Al Qassabinu v Sýrii. Jeho poezie, provokující obsahem a okouzlující stylem, je v arabském světě vnímána velmi rozporuplně, byť její autor, díky svému nevěšednímu jazyku, představivosti a vypravěčskému umění, sehrál v arabské literatuře doslova revoluční roli.

Adonis byl už od dětství veden k literatuře a poezii svým otcem a v roce 1947, po náhodném setkání se syrským prezidentem, který byl uchvácen mladíkovými verši, odešel z rodné vesnice na Syrskou univerzitu v Damašku, kde získal doktorát z filozofie. V roce 1955 byl jako člen Národně-socialistické strany a pan-syrského hnutí šest měsíců vězněn. Po propuštění se usadil v Bejrútu, kde obdržel roku 1962 libanonské občanství. Po propuknutí občanské války v roce 1982 uprchl z Libanonu do Paříže a stal se francouzským občanem. Adonis přednáší na Sorbonně arabskou literaturu a je zástupcem Ligy arabských států při UNESCO.

Adonis vždy zastával názor, že arabský svět je nutno sekularizovat, zesvětš-

tit – zbavit jej odcizení v důsledku politizace islámu a jeho ideologie – dnes však pokládá Araby za „vymírající národ“.

Adonis vydal řadu básnických sbírek, mimo jiné: *Kdyby jen moře mohlo spát*, *Stránky dne a noci*, *Damašský Mihyar*: jeho písně, *Úvod do arabské poezie*, *Sufismus a surrealismus*.

Adonis žije v Paříži a Bejrútu.

Copyright Rossano B. Maniscalchi,
Festival spisovatelů Praha

Výhra, či prohra Iráčanů?

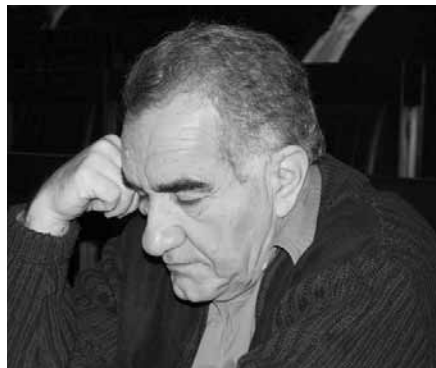
Již uplynulo šest let od pádu diktatury v Iráku a je namístě si dnes položit otázku, zda tato událost přinesla Iráčanům něco dobrého, či nikoliv?

Kdo sleduje dění v Iráku, musí mít zákonitě dojem, že zde začalo v posledních dvou letech období normalizace a budování země po katastrofálních scénách z let 2003–2007, kdy ani za vlády Sadama Huseina nebyla bezpečnostní situace tak vyhrocená. V té době v důsledku nepokojů a násilí stagnovaly veškeré plány spojené s rozvojem průmyslu, zemědělství a obnovení válkou zničené infrastruktury.

Válka proti diktatuře v Iráku měla vliv nejen na samotný Irák a jeho obyvatele, ale také na země spojeneckých armád pod vedením Spojených států amerických. Velké ztráty na lidských životech, ale i finanční ztráty překonaly rekordy, které následně vedly k nepokojům i mezi obyvateli těchto států, jež se přenesly do parlamentních hádek a následně pádu některých vlád. Není žádným tajemstvím, že válka v Iráku byla jedním z hlavních pilířů vítězství Baraka Obamy v lednových volbách v USA.

Položme si tedy otázku: Čí je to výhra a kdo válku prohrál?

Irák byl v minulosti chudá feudální a v klidu žijící země. Tento stav

trval do doby prvního nálezů černého zlata (ropy) v zemi v dvacátých letech minulého století. Po pádu monarchie v roce 1958 se u moci střídaly vojenské vlády, které se dostávaly k moci vojenskými převraty.

Sadam Husain byl poslední diktátor, se kterým, doufejme, skončila poslední totalita v Iráku. Drtivá většina Iráčanů pád diktátora uvítala, přestože se jednalo o okupaci cizími vojsky. Euforie a nadšení však velice brzy vyprchaly v důsledku ohromných chyb a nezodpovědného vedení amerického guvernéra Paula Breamera, který dokázal rozvášnit a rozptýlit náboženské a sektářské nenávisť natolik, že v zemi málem vypukla občanská válka. Přitom všude se uvádělo, že těch nesčetných chyb a nedostatků se dopouštělo údajně důsledkem špatné informovanosti ze strany některých vedoucích iráckých opozičních funkcionářů.

Dnes, po odchodu vedení G. Busha, se otevírá nova etapa v dějinách osvobození a demokratizace Iráku. Vyhlášení odchodu vojsk z Iráku a dohoda o harmonogramu ukončení jejich pobytu v zemi, je první vlaštvou na cestě k urovnání vzájemných vztahů. Na otázku, kdo je vítězem, odpovídám zcela jistě – Iráčané.

Žádná vláda, žádná politická strana, žádná arabská země nebyla schopna Irák osvobodit od nejkruťší diktatury současných dějin na světě, to se podařilo až spojeneckým armádám před šesti lety.

Politický chaos a dezorientace politických stran uvnitř parlamentu má

své opodstatnění v předcházejícím období. Lide žili v bídě, psychickém nátlaku (války, přidělový systém potravin, embargo, stres a strach ze strany diktátora) a náhle přichází svoboda a nikdo neví, jak s ní naložit.

Celá tíha odpovědnosti za další vývoj v Iráku však musí být jen na Iráčanech samotných. Oni sami musí nastolit zdravou parlamentní demokracii a pravidla, která zabezpečí uchování demokracie a všemi očekávaný odchod cizích vojsk ze země.

*Sabih Aladdin
předseda Iráckého fóra v ČR*

Islám v srdci Evropy

Vyznavačů islámu je v České republice sotva pár tisíc. I přesto tato polspolitost v mnoha lidech vzbuzuje obavy a z otevírání jejich skromných modliteben se mnohdy stalo takřka politické téma. Jako by nic nenasvědčovalo tomu, že vztahy českých zemí se světem islámu mají staletou tradici. Autoři knihy *Islám v srdci Evropy* prozkoumali různé aspekty těchto bohatých vztahů.

Islám v srdci Evropy je pravděpodobně první monografií, která mapuje historii i současnost „islámského faktoru“ v českých zemích. Nejedná se přitom pouze o problematiku přítomnosti muslimů na našem území. Kniha se zevrubně zabývá i tím, jaký byl a je vztah Čechů k islámu a jeho vyznavačům a jak byl jejich obraz konstruován v odborném i populárním diskurzu. Podobně pestrá jako množství způsobů a úhlů pohledu na problematiku je i autorská sestava. Kromě dvou arabistů a islamologů (Miloš Mendel a Bronislav Ostřanský) se na práci podíleli i historik Tomáš Rataj a religionista Zdeněk Vojtíšek. Použit byl i dosud nevydaný text zemřelého íránisty Jiřího Bečky.

Kniha je rozdělena do šesti tematických částí zabývajících se vztahem islámu a Evropy, xenofobními pohledy na islám, odrazem islámu v českých dějinách a kultuře, analýzou českých středověkých a raně novověkých textů o islámu, dějinami českých muslimů a konečně

současnou situací islámu a jeho obrazu v České republice. Každá kapitola nese specifický rukopis svého autora. To je přitom pouze jedním z důvodů, proč *Islám v srdci Evropy* mnohdy připomíná spíše sborník než klasickou monografii. Některé kapitoly se také tematicky prolínají. Je potřeba říci, že to není ke škodě věci, protože problémy jsou nahlíženy z více úhlů. Například Saidův známý koncept „orientalismu“ je v kapitole o xenofobii jejím autorem Milošem Mendelem podroben zdrcující kritice, zatímco Tomáš Rataj ho v kapitole o českých textech o islámu použil jako teoretický rámeček své analýzy.

Publikace si zjevně neklade pouze vědecké cíle. Svým stylem i formou se svými četnými ilustracemi a při absenci poznámkového aparátu ostatně blíží spíše populární četbě. Mimo to je knihou do jisté míry angažovaná, která se snaží českou společnost navést k tolerantnějšímu, ale i zasvěcenějšímu přístupu k islámu. Autoři to prozrazují nejen mezi

řádky, ale otevřeně i přímo v úvodu, kde tvrdí, že vyrovnání se s přítomností islámu je podstatnou součástí procesu adaptace na soužití s celou multikulturní Evropou.

Muslimové v srdci Evropy

Kapitoly zabývající se v recenzované publikaci muslimskou pospolitostí v českých zemích tvoří sice co do rozsahu menšinu, jsou nicméně nepochybně klíčové. Chronologicky je toto téma pokryto v celé své délce, od středověku až po současnost. Nicméně hlavní pozornost se soustředila na dějiny českých muslimů ve 20. století. Co se týče starších období, zde stojí za pozornost zejména to, jakým způsobem je problematika české muslimské menšiny zasazena do kontextu dějin celého multietnického rakousko-uherského soustátí. Jako součást monarchie se tak Češi stali nejen účastníky staletých bojů s muslimskými Osmany, ale i součástí dlouhodobých mezikulturních styků. Například jen několik málo let před vznikem Československa začala díky anexi Bosny a Hercegoviny na území mocnářství platit v rodinném právu šaría hanífovského směru.

Samotné dějiny českých muslimů ve 20. století jsou pozoruhodným příběhem malé, ale heterogenní pospolitosti plně vnitřních konfliktů a narážející často na odpor i nepo-

chopení majoritní společnosti i úřadů. Při zpracování těchto dějin šel autor kapitoly Miloš Mendel skutečně *ad fontes*, přičemž pravděpodobně zpracoval takřka veškeré relevantní archivní materiály úřední i soukromé provenience. Osudy vyznavačů Muhammadova poselství tak lze sledovat optikou podezřívavých úřadů i pohledem samotných věřících.

V dějinách muslimské náboženské obce v českých zemích se zajímavým způsobem odrážejí dobové poměry. Mnohaleté marné snahy o legální uznání ukazují limity prvorepublikové demokracie a tolerance. Během let protektorátu pak došlo k částečné diskreditaci obce, když jedna z jejich emblematických postav, Hadží Mohamed Abdullah (Bohdan) Brikcius na stránkách muslimského listu Hlas podporoval válečné úsilí Německa v boji proti francouzským a britským koloniálním utlačovatelům arabského lidu. Samotná Brikciusova romantická postava je dobrým příkladem českého konvertity. Stejně jako jeho, i mnohé ostatní vedl ke konverzi obdiv k islámské a arabské kultuře a jazyku.

Podstatná část textu je věnována době, kdy se česká muslimská komunita po roce 1989 po několik desetiletí dlouhém radikálním omezení činnosti probudila k nové aktivitě.

Čelila přitom shodou okolností podobným problémům jako za první republiky, kdy velmi obtížně prosazovala své legální uznání. Zatímco však v minulosti pohlížela majoritní společnost na muslimy spíše s nezájmem, či je vnímala jako neškodné podivíny, v současné době je považuje za cizorodý a snad i nebezpečný element. Kapitola nabízí několik případových studií, přičemž k nejzajímavějším patří boje o výstavbu mešit či modliteben. Snaha muslimů narážela například v Teplicích na vytrvalý a až groteskně hysterický odpor tamních i celostátně působících novinářů, místních obyvatel a několika křesťanských církví.

Muslimové v očích Čechů

Současný postoj české společnosti k místním muslimům souvisí i s tím, jak bylo po staletí utvářeno naše vnímání islámu. Na rozdíl od mnoha jiných částí Evropy se tak v případě jejího srdce dělo více či méně zprostředkovaně. Extenzivní analýza, které autoři podrobili české písemnictví, dokládá, že informace o muslimech a islámu byly dlouhou dobu značně povrchní a nesouvislé. Výrazněji začalo být konkurenční monotheistické náboženství reflektováno až v období válek s Turky, které se odehrávaly na jihovýchodním pomezí habsburského soustátí. Na začátku 17. století tak vyšla jedna

z prvních původních českých polemik s Koránem z pera evangelického šlechtice Václava Budovce z Budova. Autor tohoto ve své době celkem očekávatelně protiislámského spisu byl později svými katolickými nepřáteli označen jako „český Turek, který se vrátil do vlasti s Alkoránem a byl inspirován Muhammadem“. Jak vidno, česká debata o islámu byla emotivní od samého svého počátku. V širším kontextu pak autor příslušné části Tomáš Rataj považuje Budovcův spis za jednu z ukázek toho, jak i v českém diskurzu docházelo ke konstrukci obrazu islámu jakožto negativního protikladu naší vlastní identity. Tuto analýzu bohužel nedovedl dále než do 17. století.

Převládající negativní pohled na islám je pak podle autorů problémem i současného stavu debaty o islámu. Důvodů lze nalézt celou řadu. Od pokračujícího saídovského negativního zobrazování Orientu jako antipodu našich dobrých hodnot a vlastností přes islamistický radikalismus až k takřka mechanickému obrácení znaménka u hodnocení našich dřívějších arabských spojenců. Publikace mapuje knižní, novinářskou i internetovou produkci. Současnou českou „islámskou“ diskuzi pak vyhodnocuje jako emotivní a vedenou omylem či záměrně nepravdivými argumenty a na základě povrchní analýzy informací. Disku-

ze se pak pohybuje mezi dvěma póly – přehnanou politickou korektností a protiislámskou nesnášenlivostí.

Zpoza řádek naposledy zmíněné kapitoly pak vyplývá i další smysl publikace. Autoři se vlastně snaží nalézt odpověď na otázku role orientalistů v současné rozpravě o islámu a islámském světě. Podobně jako byli z této rozpravy podle vlastního soudu vytlačeni sami „orientálci“, jsou z ní v českém případě vyloučeni orientalisté na úkor povrchních publicistů. Česká orientalistika, jak ostatně vyplývá ze samotné publikace, má dlouhou tradici. Pokud orientalista Miloš Mendel volá po zkvalitnění debaty o islámu, je to zřejmě i výzva do vlastních řad, aby se orientalistika sama adaptovala na nové poměry.

Je pravda, že nízká úroveň této rozpravy se nepřímo odrazila i v některých částech knihy. Hodnocení některých současných českých publicistů a spisovatelů bylo sice pochopitelně, ale v mnoha případech i zbytečně osobní a emotivní. V každém případě je třeba uznat, že publikace *Islám v srdci Evropy* je odvážným počinem. Zmapování dosud jen velmi málo probádané problematiky se snad skutečně stane příspěvkem ke zkvalitnění diskuze a k zaujetí věcnějšího i tolerantnějšího postoje Čechů k islámu.

(Miloš Mendel, Bronislav Ostřanský, Tomáš Rataj:

Islám v srdci Evropy. Academia, Praha 2007, 495 stran)

*Zdeněk Beránek
Český dům míru*

بابيلون BABYLON

Váš most do arabského světa

www.babylon90.com

فعاليات تشيكية - عربية في عام 2008

وثق التقرير العام لرئاسة الجمعية التشيكية - العربية عن سنة 2008، العديد من الفعاليات التي نظمتها، أو شاركت فيها الجمعية، بالتعاون والتنسيق مع منظمات مدنية مختلفة، ومن أبرز تلك الفعاليات التي تحدث عنها التقرير:

- الاحتفال بعيد نوروز مع الرابطة الكردية في براغ بتاريخ 2008/3/21.
- أمسية شعر وموسيقى بمناسبة الذكرى العاشرة لرحيل الشاعر السوري الكبير نزار قباني (نيسان/أبريل 2008).
- مسابقة فنية بعنوان "العالم العربي بعين الأطفال" بالتعاون مع المكتب الاعلامي للامم المتحدة لدى تشيكيا (نيسان/أبريل 2008).
- الدورة السنوية لمعرض الكتاب الدولي في العاصمة التشيكية.
- مهرجان الأفلام العربية (19-2008/5/22) وشمل أشرطة سينمائية من مصر ولبنان وسوريا والعراق.
- سيمار "الطريق للتقارب" العالمي بالتعاون مع لجنة الثقافة والتعليم والعلوم في مجلس الشيوخ (2008/5/26).
- ندوة في براغ بعنوان "أرض السلام" بالاشتراك مع النادي الفلسطيني.
- معرض "هي - المرأة العربية" في برنو وكارلوفي فاري وفيشكوف.
- الأيام اليمينية التي شملت أربع أمسيات ثقافية وفنية، بالتعاون مع الجهات الرسمية اليمينية.
- الاحتفال بالذكرى الخمسينية لإبنتاق العلاقات الدبلوماسية الرسمية بين بغداد وبراغ بالاشتراك مع المنتدى العراقي في الجمهورية التشيكية (تشرين الثاني/أكتوبر 2008).
- اليوم العالمي للتضامن مع الشعب الفلسطيني بالتعاون مع ممثلي السفارة والنادي الفلسطيني في تشيكيا (تشرين الثاني/نوفمبر 2008).
- أمسية موسيقية بالتعاون مع النادي اللبناني في الجمهورية التشيكية.

هواتف	اللبنانية: 224930495	التونسية: 244460652	الفلسطينية: 233552448
البعثات	اليمينية: 233331568	المغربية: 233325656	العراقية: 224326977
الدبلوماسية العربية	المصرية: 224311506	الكويتية: 220570781	السعودية: 257316606
في براغ	الجزائرية: 233371142	السورية: 224310952	الامارات: 296559177

سفراء جدد في براغ

سفير اليمن
عبد الرحمن الحمدي

• من مواليد 1961،
وحاصل على شهادة
البكلوريوس في الهندسة من
جامعة جورج واشنطن
في الولايات المتحدة
الأميركية عام 1988...
ومن بين مهامه
الدبلوماسية الأخيرة
ممثلة الجمهورية
اليمنية الدائمة لدى
مقر جامعة الدول
العربية في العاصمة
المصرية - القاهرة...

سفير تونس
كمال الحاج ساسي

• من مواليد 1947،
خريج كلية الحقوق في
تونس عام 1977
ومجاز في المحاماة
(1979)... تقلد العديد
من المهام والمناصب
الرسمية ومن بينها
عضو في الحكومة مكلفاً
بشؤون العمل والشؤون
الاجتماعية، والرياضة
والشباب والثقافة،
عضوية البرلمان التونسي
لدورتين (1994-2004)...

سفير الجزائر
حاجم بلعيد

• من مواليد 1947،
حاصل على شهادة عليا في
الاقتصاد بجامعة الجزائر،
ودبلوم في العلوم السياسية
والدبلوماسية... عين سفيراً
ليبلاده في غينيا، سيراليون
وليبيريا وبلغاريا واوغندا
ورواندا وبوراندي،
ومستشار الشؤون
الاقتصادية الدولية
والشراكة مع الاتحاد
الأوروبي وملف الطاقة، في
الخارجية الجزائرية...

ممثلو الجمعية التشيكية - العربية كانوا هناك

- في حفل الاستقبال بمناسبة اليوم الوطني الكويتي شباط/فبراير 2009
- في حفل الاستقبال بمناسبة اليوم الوطني التونسي آذار/مارس 2009
- في حفل الاستقبال بمناسبة اليوم الوطني السوري نيسان/أبريل 2009

تشيك وعرب ... عرب وتشيك

سعيد حمدان

يمثل الإمارات في براغ

تأكيداً للاهتمام بتطوير العلاقات مع الاتحاد الأوروبي، والجمهورية التشيكية، وصل السفير سعيد حمدان على رأس بعثة دبلوماسية اماراتية خاصة إلى براغ... وهو من مواليد 1966، ويحمل البكالوريوس من جامعة الامارات والماجستير من جامعة بيروت العربية وشغل مهاماً دبلوماسية عديدة ومنها: سفير الامارات لدى الرياض ونايب مدير شؤون اوربا وأميركا في مقر وزارة الخارجية بأبي ظبي...

محمود عباس وعبد الله الثاني بضيافة فاتسلاف كلاوس

شهدت العاصمة التشيكية خلال الأسابيع القريبة الماضية زيارات عربية عديدة وفي مقدمتها زيارتنا الرئيس الفلسطيني محمود عباس، والعاقل الأردني عبد الله الثاني، الرسميتان، تلبية لدعوة نظيرهما التشيكي فاتسلاف كلاوس الذي عقد معهما محادثات ثنائية تناولت جملة من الاهتمامات المشتركة، الدولية والأوربية والاقليمية والشرق أوسطية، خاصة وان الجمهورية التشيكية تتولى منذ مطلع العام الجاري، وحتى الثلاثين من حزيران/يونيو القادم، رئاسة الدورة النصف سنوية للاتحاد الأوربي....

قائمنا جديدان بأعمال سفارتيهما لدى تشيكيا

لبناني ... وسعودي

• وصل العاصمة التشيكية قبل فترة وجيزة الاستاذ فادي زيادة قائماً بأعمال سفارة الجمهورية اللبنانية لدى براغ.

• كما تسنم الاستاذ محمد منصور المالك قبل أيام مهام القانم بأعمال سفارة المملكة العربية السعودية لدى الجمهورية التشيكية.

اتجاهات

- صحيفة دنيس، الأوسع انتشاراً في تشيكيا تحاور وزير الخارجية المصري احمد أبو الغيط في مختلف شؤون الساعة (2008/12/17).
- مجلس السفراء العرب لدى تشيكيا يستضيف رئيس الحكومة السابق، رئيس الحزب الاجتماعي يبرجي بارويك على مأدبة غداء عربية (كانون الثاني/يناير 2009) بضيافة السفير المغربي رشيد قيطوني.

السيد المهندس، يوزف ريغز، والأصدقاء كافة، في الجمعية التشيكية - العربية

يسرني جداً، وأتم تصدرون العدد
الأول من مجلثكم الدورية لهذا العام،
وبحثها الجديدة، ان اتقدم إليكم
بالتمنيات الطيبة بالنجاح والموفقية في
نشاطاتكم المستمرة لتوطيد العلاقات
التشيكية - العربية... كما أعتنم
الفرصة لأعرب لكم عن أمننا في
تطوير وتنويع تلك النشاطات لتأخذ
موقعا أكثر تميزاً، وأوسع انتشاراً،
وبالاستناد إلى التجارب الغنية التي
تراكمت عبر سنوات عملكم المديدة...

تقبلوا مرة أخرى ، ودائماً،

تمنياتي الصادقة، وتقديري البالغ

ضياء الدباس

سفير جمهورية العراق

عميد السلك الدبلوماسي العربي

في الجمهورية التشيكية

2009/4/4

النشرة الدورية

تصدر عن

الجمعية التشيكية - العربية

□ العدد 1 السنة 17 □ نيسان/أبريل 2009

في القسم العربي

- تشيك وعرب / عرب وتشيك 31
- سفراء جدد في براغ 30
- من نشاطات الجمعية عام 2008 29

في القسم التشيكي

- من تقرير رئيس الجمعية يوزف ريغز
- لاجتماع الهيئة العامة السنوي 3
- دور الدين بين الناس / توماش هاليك ... 10
- سفير فلسطين د. محمد سلامة يكتب عن
- زيارة الرئيس محمود عباس إلى براغ 14
- الجواهرى الكبير في براغ، وعنهما،
- ومنها / رواء الجصاتي 16
- تمنيات إلى كروياتشيك 18
- تمنيات إلى زيكوند 19
- عن أهداف ومبادئ جمعية "آلا ليندا"
- ونشاطاتها / هانا سوخاردوفا 20
- في العراق: ربح أو خسارة / د. علاء صبيح 23
- مندل، اوستشاسكي، راتساي:
- الاسلام في قلب أوروبا 25

اغلق هذا العدد في 2009/4/16 تصميم الغلاف : همام يوسف

للمراسلة: SČA, Kazašská 1426, Praha 10, 101 00

هاتف: 602 379 864 info@czech-arab.org

تنفيذ: بابيلون BABYLON لون للإعلام والعلاقات العامة